

पुमांसंपुंश्चलीपतिमित्यस्यार्थमाह तस्याःसंगेन भ्रंशितमैश्वर्यंस्वातंत्र्यंयस्य कुत्सिताभार्यायस्य तद्वत्तस्यागतीः सुखदुःखलक्षणाः संसरंतंगच्छंतंजीवमबुधस्य अजानतः असद्भिर्बुद्ध्यविवेकप्राप्तैः ॥ १५ ॥ नदीमुभयतोवाहामित्यस्यार्थमाह सृष्ट्यप्ययौकरोतीत्युभयतःप्रवाहोदर्शितः वेलाकूलंप्रवाहपतितानांनिर्गमस्थानंतपोविद्यादि तस्यांतेसमीपेवेगितां निर्गमप्रतिबंधायक्रोधाहंकारादिभिःकृतवेगाम् मत्तस्यतद्वेगेनविवशस्य अतएवतांतथाभूतामविज्ञस्य अविचारयतः असद्भिर्मायिकैः यद्वा वेलाकूलंसमुद्रस्यव्यवहारस्थानं तस्यसमीपेसमुद्रद्विज्हासाभ्यांयथा उभयतोऽतर्बहिःकृतवेगानदीभवति एवंसमुद्रतुल्यस्य आत्मनोव्यवहारस्थानेदेहेजन्ममरणादिभिःकृतवेगामित्यर्थः वेगिनीमितिपाठे वेगवतीम् ॥ १६ ॥ पंचपंचेत्यस्यार्थमाह पंचविंशतितत्त्वानांपुरुषोऽतर्यामीअद्भुतदर्पणमाश्वर्यरूपआश्रयः अव्यात्मकार्यकारणसंघाताधिष्ठातारंतमबु

तत्संगभ्रंशितैश्वर्यंसंसरंतंकुभार्यवत् ॥ तद्वतीरबुधस्येहकिमसत्कर्मभिर्भवेत् ॥ १५ ॥ सृष्ट्यप्ययकरींमायां वेलाकूलांतवेगिताम् ॥ मत्तस्यतामविज्ञस्यकिमसत्कर्मभिर्भवेत् ॥ १६ ॥ पंचविंशतितत्त्वानांपुरुषोऽद्भुतदर्पणम् ॥ अध्यात्ममबुधस्येहकिमसत्कर्मभिर्भवेत् ॥ १७ ॥ ऐश्वरंशास्त्रमुत्सृज्यबंधमोक्षानुदर्शनम् ॥ विविक्तपदमज्ञायकिमसत्कर्मभिर्भवेत् ॥ १८ ॥ कालचक्रंभ्रमिस्तीक्ष्णंसर्वेनिष्कर्षयज्जगत् ॥ स्वतंत्रमबुधस्येहकिमसत्कर्मभिर्भवेत् ॥ १९ ॥ शास्त्रस्यपितुरादेशंयोनवेदनिवर्तकम् ॥ कथंतदनुरूपायगुणविश्रंभ्युपक्रमेत् ॥ २० ॥

धस्य असद्भिः मिथ्यास्वातंत्र्यकृतैः ॥ १७ ॥ कचिद्धंसमित्यस्यार्थमाह ऐश्वरमीश्वरप्रतिपादकम् विविक्तंपदंचिज्जडरूपंवस्तुयेनेतिहंसपदव्याख्यानम् बंधमोक्षावनुदर्शयतीतितथा अनेनचिन्नाः कथायस्येतिव्याख्यातम् तदुत्सृज्यअनभ्यस्य अज्ञायअविदुषः असद्भिर्बहिर्मुखैः ॥ १८ ॥ क्षौरपव्यमित्यस्यार्थमाह कालचक्रमिति भ्रमिर्भ्रमणात्मकम् तीक्ष्णमितिनिष्कर्षयदितिचक्षौरपव्यपदंव्याख्यातम् तदबुधस्यअतएवफलस्यनित्यबुद्ध्यकाम्यकर्मानुष्ठानेवैगुण्यबाहुल्यादसद्भिः ॥ १९ ॥ स्वपितुरादेशमित्यस्यार्थमाह शास्त्रस्यस्वपितुर्द्वितीयजन्महेतोः तदनुरूपायनिवृत्त्यनुरूपायनिवर्तकमादेशंयोनवेद सकथंगुणविश्रंभीगुणमयप्रवृत्तिमार्गविश्वासवान्सन् उपक्रमेत् सृष्ट्यादौप्रवर्तेत मोक्षेशब्रह्मबुद्धीनांजीवमायांऽतरात्मनाम् शास्त्रकालोपदेशानामज्ञानेकिमुकर्मभिः इतिवाचःकूटसंपहश्लोकः ॥ २० ॥